

Tweemaandelijks uitgave Protestantse Gemeente Wassenaar • nr. 46 • oktober/november '19 • www.pkn-wassenaar.nl

In dit nummer

Pagina 2:
Beroepingswerk
De zoektocht naar een nieuwe predikant komt na driekwart jaar nu in een beslissende fase. In september waren er gesprekken met kandidaten.

Pagina 4:
Filmclub
Marianne Baaijens is pastoraal coördinator en gastvrouw in het filmhuis. "Je kunt niet zonder vrijwilligers."

Pagina 5:
NPB
Drie vragen aan de nieuwe predikant van de NPB Wassenaar, Tom Mikkers. "Duidelijk taalgebruik is essentieel."

Pagina 6:
Onweer
's Heeren stem, op 't hoogst geducht, rolt en klatert door de lucht. Nederlandse dichters over het temmen van onweer.

Langs de vloedlijn van mijn leven,
verstouwen zich heel wat vragen.
Landinwaarts krijg ik antwoord,
maar heel even.

Richting zee ebben mijn
gedachten heel ver mee,
maar boven mij in het azuur en
blauw,
worden al mijn vragen,
eindeloos goed beantwoord,
en verdragen.

Bram de Voogd, 1931 - 2017
19^e gedicht in de Poëzieroute

Jaarthema 'Wie ben je dan?'

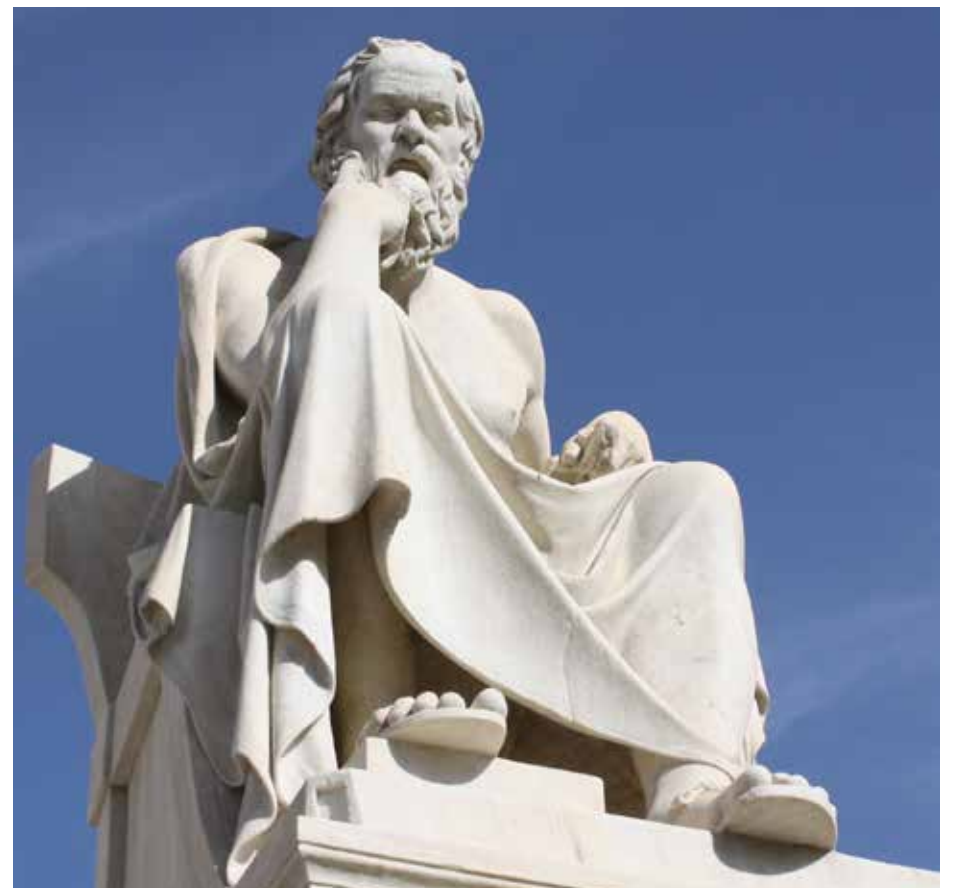
"We geloven dat het verbindend werkt"

'Wie ben je dan?' Zo luidt het jaarthema van de Protestantse Gemeente Wassenaar. Als een rode draad zal dit thema door de activiteiten van komend seizoen lopen. Niet eerder werkten we met een jaarthema. Het idee kwam op in de commissie Leerhuis, werd omarmd door de kerkenraad en wordt tijdens de startdienst op zondag 29 september gelanceerd. Met Aat Schornagel van de commissie Leerhuis sprak Jilles de Klerk over het jaarthema.

Door Jilles de Klerk

"Een jaarthema is voor onze kerkelijke gemeente nieuw," zegt Aat Schornagel. "We hopen en geloven dat het verbindend zal werken. In preken, gespreks-groepen, bij cursussen en andere activiteiten kan het thema een rol spelen. Niet dat vanaf nu alle activiteiten in het teken van 'Wie ben je dan?' moeten staan. Het jaarthema is niet bedoeld als een keurslijf. Maar we hopen wel dat in allerlei activiteiten het thema oplicht en dat die activiteiten door het thema op te nemen verrijkt worden.

Zo komt er een reader waarin 'Wie ben je dan?' vanuit verschillende invalshoeken belicht wordt. Wie ben je zelf? Wie is de ander? Wie ben je dan, God? Wie ben je dan, Jezus? De reader biedt gespreksstof voor zes avonden. Kringen kunnen ermee aan de slag."

Ook filosoof Socrates stelde vragen

Nieuwe dynamiek
"De keuze voor een jaarthema hangt samen met het veranderingsproces dat we als gemeente doormaken," vervolgt Aat Schornagel. "We hebben tot nu toe vooral in onze eigen wijkkerken en ons

eigen coconnetje gezeten. Nu komen we elkaar veel meer tegen. We mengen meer en leren ook van elkaar. Dat vraagt om openheid en nieuwsgierigheid."

>> Lees verder op pagina 3

Zalig zijn de vreedstichters

Deze zomer vertoefden Harm en Wil Schelhaas een kleine week in Dresden. De aanleiding was een bezoek aan een van hun goede vrienden van de Evangelische Kirche in Schmöckwitz: Frau Erica Konitzer. Voor velen een welbekende figuur, wonend in de partnergemeente, met wie onze kerk in Wassenaar gedurende veertig jaar contacten onderhield.

Door Harm en Wil Schelhaas

In de DDR-tijd waren wij al eens in Dresden geweest en des te meer waren wij

nu getroffen door de wederopstanding van deze in de oorlog zo zwaar getroffen stad. Van de zo beeldbepalende Frauenkirche was door de bombardementen slechts een hoop stenen over. Maar nu is zij in alle glorie herbouwd.

Luchtaanvallen
Dresden was tot de Tweede Wereldoorlog een stad van kunst, cultuur en wetenschap, één van de mooiste steden van Europa, ook wel het Florence aan de Elbe genoemd. Er was nauwelijks industrie en militair betekende de stad niets. In februari 1945 was de stad volgelopen

met vluchtelingen uit Oost-Duitsland, bang voor de aanstormende Russen. Zij dachten daar veilig te zijn voor het oorlogsgeweld.

>> Lees verder op pagina 3

Colofon

Dit informatieblad is een uitgave van de Protestantse Gemeente Wassenaar en verschijnt eenmaal per twee maanden.

Oplage:

1.650 exemplaren

Redactieadres:

Protestantse Gemeente Wassenaar
Kerkelijk bureau
Schoolstraat 4
2242 KH Wassenaar
gemeentenieuws@pkn-wassenaar.nl
www.pkn-wassenaar.nl
(070) 511 40 68

Openingstijden kerkelijk bureau:

Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 9.00-12.00 uur

Predikanten:

Ds. J.M. de Klerk,
jmdeklerk@pkn-wassenaar.nl
Ds. P. van Winden,
pieter@interimpredikant.nl

Rekeningnummers:

NL84 RABO 0373 7321 71

t.n.v. Protestantse Gemeente te Wassenaar (kerkelijke bijdrage en collectebonnen)

NL95 RABO 0128 0850 02

t.n.v. Diaconie Protestantse Gemeente Wassenaar (diaconale giften en giften kerkwebradio)

NL53 RABO 0373 7322 44

t.n.v. Protestantse Gemeente Wassenaar inzake kerkblad

Redactie en redactieraad:

Nelleke van Duijn, Henk Hogewoning (eindredactie), Rick van Keulen, Jilles de Klerk en Marianne Mewissen

Redactionele ondersteuning:

Ellen van der Vis en Anja Barends

Post voor de redactie:

gemeentenieuws@pkn-wassenaar.nl of per post naar het kerkelijk bureau (zie boven)

Realisatie en druk:

Duocore, Katwijk

(advertenties)

Nils Holger Moormann *Bookinist* bij Haasnoot interieurs in Wassenaar.

haasnoot interieurs
Langstraat 29 Wassenaar / haasnoot.com

Beveiligingen
deskundig & betrouwbaar

Van Zuylen van Nijeveltstraat 244/246, 2242 LL Wassenaar

AMI BV

- Beveiliging
- Data
- Electrotechniek
- Telecom
- EIB systemen

www.i-ami.nl **070-511 67 38**

Wekelijkse en maandelijkse activiteiten

	Activiteit	Locatie	Contactpersoon
Dinsdagochtend Wekelijks	Openstelling kerk 10.30-12.30 uur	Dorpskerk/Stiltecentrum	mw. K. Taal T (070) 511 12 49
Woensdagochtend Wekelijks	Ochtendgebed 10.00 uur	Kievietkerk	mw. Sh. Keilholz T 06-15 37 72 20
Woensdagavond Wekelijks	Cantorij 20.00-22.00 uur	Kievietkerk/Dorpskerk	mw. A. Jansen-Kot en R. Jansen T (0252) 22 22 59
Vrijdagochtend 2e vrijdag v.d. maand	Zangmorgen 10.30-11.30 uur	Van Ommerenpark	mw. N. van Duijn T (070) 511 62 15
Vrijdagmiddag Wekelijks	Viering 16.00 uur	Duinsteede	
Vrijdagavond Wekelijks	Weeksluiting 19.00 uur	Sophieke Huis/Theaterzaal	
Vrijdagavond Wekelijks	Rejoice 19.30-20.30 uur	Messiaskerk	A. de Winter T (070) 368 37 38

Bijzondere activiteiten

	Activiteit	Locatie	Contactpersoon
Dinsdag 1 oktober Woensdag 2 oktober Donderdag 3 oktober	Inleveren spullen bazaar, 19.00-20.30 uur	Messiaskerk	Hilde Westera tel. (070) 889 67 25/06-12 71 00 44 Peter van Ede tel. (070) 514 06 08
Vrijdag 4 oktober	Veiling, 19.30 uur (kijken vanaf 18.30 uur)	Messiaskerk	Zie boven
Zaterdag 5 oktober	Bazaar, 10.00-16.00 uur	Messiaskerk	Zie boven
Zaterdag 5 oktober	Half uurtje Hinsz, 16.00 uur	Dorpskerk	Commissie Kerkconcerten
Zaterdag 12 oktober	Opening expositie Kerk en Kunst: Henk Helmantel, 15.00 uur	Messiaskerk	Ria Pronk tel. (070) 889 02 67
Zondag 20 oktober	Muziek Matinee Messiaskerk: jazzmuziek uit de jaren 20	Messiaskerk	John Mewissen tel. (070) 511 50 31
Woensdag 23 oktober Woensdag 6 november Woensdag 20 november	Kerk en Israël: Leerhuis Nadere kennismaking met het Bijbels Hebreeuws J. Wesseling	Messiaskerk	Kerk.en.Israel.Wassenaar @gmail.com
Zaterdag 2 november	Orgelconcert, feestelijk programma t.g.v. het 250-jarig jubileum van het Hinsz-van Dam-orgel door Rijk Jansen en vele musici, 16.00 uur	Dorpskerk	Commissie Kerkconcerten
Zondag 3 november	Gedachtenisconcert m.m.v. het Wassenaars Kamerkoor, 16.00 uur	Dorpskerk	Raad van Kerken

Beroepingswerk: de ontknoping nadert

De zoektocht naar een nieuwe predikant is nu ongeveer driekwart jaar aan de gang. In die periode heeft de beroepingscommissie veel werk verzet. De komende maanden komt het werk in de beslissende fase.

Het beroepingswerk startte begin van dit jaar met het organiseren van meerdere gemeenteavonden, waarop kerkleden hun input voor een passend profiel konden geven. Ook konden zij namen aandragen van dominees die in hun ogen geschikt zijn voor het werk in de Protestantse Gemeente Wassenaar.

Solliciteren

In maart resulteerde dit in een profiel van de nieuwe predikant, dat tijdens een gemeenteavond in de Messiaskerk met waardering werd ontvangen. Aan de hand van dit profiel is vervolgens een vacaturetekst gemaakt, die gepubliceerd is op diverse websites, op sociale media en in *Woord en Weg*, een blad voor ker-

kenraden en predikanten. Ook zijn enkele predikanten persoonlijk benaderd met het verzoek te solliciteren naar aanleiding van de tips van gemeenteleden.

Het aantal reacties van geïnteresseerde predikanten was hartverwarmend en hoopgevend. Na een selectie op basis van de binnengekomen brieven en cv's is

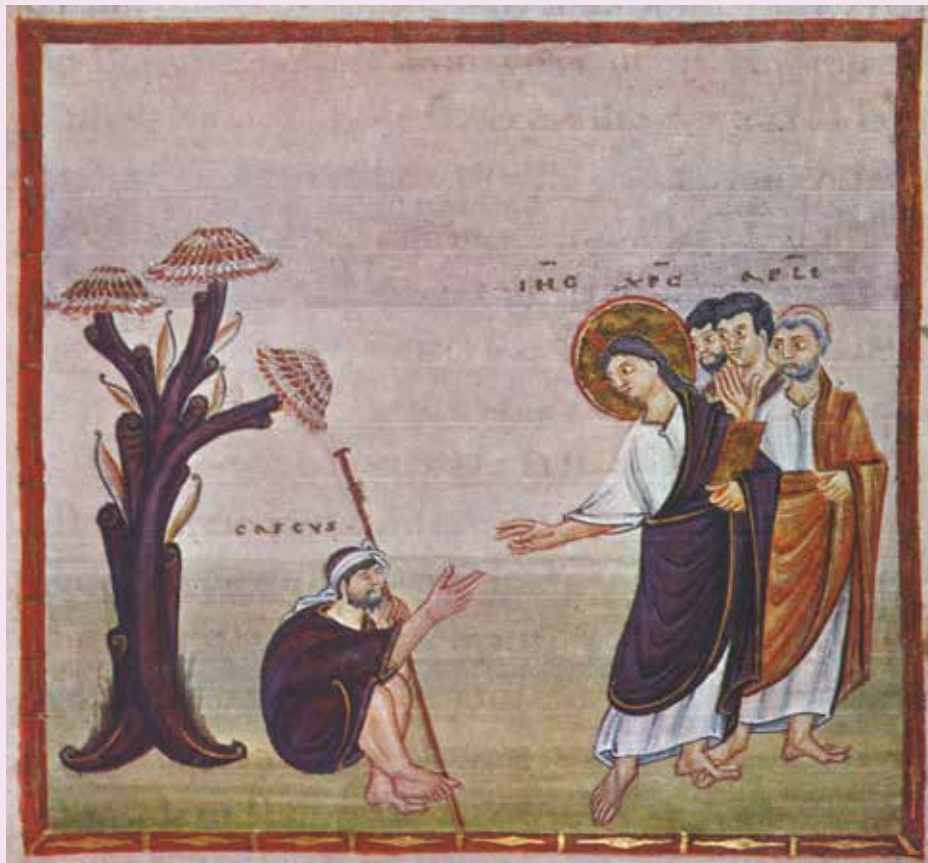

er een aantal kandidaten overgebleven. Bij hen zijn de negen leden van de beroepingscommissie vervolgens meerdere malen gaan luisteren tijdens kerkdiensten her en der in het land.

Gesprekken

De maand september stond in het teken van gesprekken met de overgebleven kandidaten. Ook dominee Jilles de Klerk was hierbij betrokken, omdat hij nauw gaat samenwerken met de nieuwe predikant. Het is belangrijk dat hij en zijn toekomstige collega een klik hebben samen.

In het volgende nummer van *Gemeentenieuws*, dat eind november verschijnt, hopen we meer te kunnen vertellen over de uitkomst van de zoektocht. ■

Bartimeüs de blinde bedelaar

>> Vervolg van pagina 1

Jaarthema 'Wie ben je dan?'

Aat Schornagel van de commissie Leerhuis legt uit waarom voor het jaarthema is gekozen: "Wie ben jij uit die andere wijk of geloofskern eigenlijk? Wat drijft jou binnen het geloof? De nieuwe dynamiek binnen de gemeente noodzaakt ons tot deze vragen. Als je iemand wilt leren kennen stel je meestal vragen als: 'Waar woon je?', 'Wat voor werk doe je?', 'Wat doe je in je vrije tijd?' De antwoorden geven wel een beeld van mensen. Maar het is een beeld van de buitenkant. Het geeft nog geen inzicht in wie die ander werkelijk is. We hebben allemaal een bepaald beeld van anderen. Dat beeld vertelt niet per se wie die mensen zijn. Ons beeld is soms vertekend, daar ben ik van overtuigd. De vraag 'Wie ben je dan?' kan dat scheve beeld corrigeren."

Een vraag als jaarthema

"Het mooie van het jaarthema is dat het een vraag is. Een goede vraag stellen is in veel gevallen belangrijker dan een goed antwoord geven. Het nodigt mensen uit om echt na te denken. Waar sta je in het leven? Wat wil je ten diepste? Wat heb je nodig in het leven? Dat zijn ook vragen die Jezus stelt. Hij vraagt aan de blinde Bartimeüs: 'Wat wil je eigenlijk dat ik doe?' Bartimeüs wil zien natuurlijk. Maar voor Jezus is het blijkbaar toch belangrijk dat Bartimeüs dat zelf aangeeft. Ook de filosoof Socrates stelt vragen. Als mensen hem vragen stellen geeft hij geen antwoord, maar vraagt terug. Een vraag nodigt uit tot nadenken, tot actie en tot een antwoord."

Vraag aan je zelf

"Wie ben je dan?" is niet alleen een vraag aan anderen. Het is ook een vraag aan jezelf: 'Wie ben ik eigenlijk?' Dat wij die vraag tegenwoordig veel stellen heeft, denk ik, ook te maken met de verandering in de samenleving. Vroeger gaven de traditie en godsdienst mensen houvast en brachten samenhang in de maatschappij. Je kon zeggen: 'Ik ben gereformeerd, ik ben hervormd of ik ben rooms-katholiek' en dan wist iedereen wel wat je bedoelde. Die kaders en ankers zijn weggefallen. We

nemen bij geloof ook niet meer zomaar van alles aan. Ik denk dat dat een prachtige ontwikkeling is trouwens. We moeten bij ons innerlijke zelf, bij wijze van spreken bij onze ziel te rade gaan en ons afvragen wat we ons nu echt voorstellen als we het over God hebben of over Jezus of over onze naaste of over onszelf. Het is allemaal meer open."

Lancering in de startdienst

Het jaarthema wordt op de startzondag van 29 september in de Dorpskerk gelanceerd. In de liederen van de cantorij en van de gemeente, in de Bijbellesing en in de preek zal het naar voren komen. En de aanwezigen zullen geïnformeerd worden over wat er in dit kader allemaal al op stapel staat: de reader voor de gesprekskringen, ideeën van de commissie Leerhuis, zoals bijvoorbeeld een mannengroep naar Engels voorbeeld. Ook bij de jongeren, in kringen als Intermezzo en bij Spelen met Vuur zal het aan de orde komen. Verder zullen de andere commissies, Kerk en Samenleving, Communicatie en Eredienst, met het jaarthema aan de gang gaan. En tenslotte vormt 'Wie ben je dan?' de leidraad voor de groothuisbezoeken. Die zijn in verband met de komst van de nieuwe predikant in het voorjaar gepland.

De echte vragen

Aat Schornagel, afsluitend: "Ik denk zeker dat we in de kerk voorbij het vragen naar alleen de ditjes en datjes kunnen komen. Zoals ik de kerk in Wassenaar ervaar, is er voldoende ruimte om diepere vragen te stellen. Of ze altijd beantwoord worden weet ik niet, maar dat is ook minder belangrijk. De zoektocht naar een antwoord kan zelfs waardevoller zijn dan het antwoord zelf. Misschien dat we soms te weinig de echte vragen stellen. We hebben een zekere schroom om diep door te vragen naar elkaar. Maar de kerk is wel een plek waar die vragen aan de orde kunnen komen. En ik ervaar ook dat in gespreksgroepen door de juiste vragen te stellen verdieping ontstaat." ■

Gedachtenisconcert in de Dorpskerk

In november worden in de meeste kerken de leden herdacht die het afgelopen jaar zijn overleden. De Raad van Kerken Wassenaar wil dit voor alle inwoners van Wassenaar doen in de vorm van een gezamenlijk concert in de Dorpskerk op zondag 3 november om 16.00 uur.

Het concert wordt gegeven door het Wassenaars Kamerkoor samen met het koor Via Regalis uit Leiderdorp. Beide koren worden geleid door Aldert Prast. Uitgevoerd worden het Requiem van Gabriel Fauré, de Cantique de Jean Racine van Fauré en het Abendlied van Joseph Rheinberger. Tussen de gezongen stukken zullen dominee Jilles de Klerk en diaken George Brink een kort meditatief woord spreken.

Sponsoring

Dit concert wordt gesponsord door de Raad van Kerken en uitvaarorganisatie Omen. De toegang is vrij. Na afloop is er een collecte bij de deur en is er gelegenheid elkaar te ontmoeten in informele sfeer.

>> Vervolg van pagina 1

Zalig zijn de vreedestichters

Het onheil in Dresden voltrok zich op 13 en 14 februari 1945. In drie opeenvolgende bombardementen door de geallieerden werd de stad weggevaagd: het mooie centrum en ook de Frauenkirche werd voor meer dan 90 procent vernietigd. Er vielen tenminste 25.000 doden. Het doel van deze barbaarse aanval schijnt te zijn geweest het definitief vernietigen van het moreel in Duitsland. Er was geen militair doel en de oorlog naderde zijn einde.

Wederopbouw

Pas na het DDR-tijdperk en de val van de muur begon men na 1990 eerst aarzelend met de wederopbouw. Met behulp van steun uit de hele wereld werd Dresden steen voor steen weer opgebouwd. Nu behoort het tot de vier mooiste steden van Duitsland. Dresden wordt weer overstromd door toeristen.

Ook de Frauenkirche werd praktisch geheel opnieuw opgebouwd met grotendeels de oude stenen van de verwoeste kerk. Nu glorieert zij weer in het centrum van de stad: op de Neumarkt. En van daaruit zichtbaar voor iedereen op het plein met de boodschap dat de vreedestichters de aarde zullen beërven, zoals te vinden is in Matteüs 5: 9.

Dienst door vrouwen

Elke dag wordt er in de kerk een kleine *Andacht* gehouden van 17.00 uur tot 17.30 uur onder de titel: 'Wort und Orgelklang'. Tijdens de twee keer dat wij deze dienst bezochten, waren er meer dan honderd bezoekers. Zij konden na de dienst het kerkgebouw bezoeken en kregen dan een toelichting op de geschiedenis. Een niet onbelangrijk detail: deze diensten werden praktisch geheel door vrouwen geleid. Een kerk dus die midden in het leven staat en die een woord voor de gehele wereld heeft: vreedestichters zijn. ■

VAN EDE

INTERNATIONAL MOVING

VERLENGDE HOGE KLEI 60 - WASSENAAR - HOLLAND

WWW.VANEDE.COM - T.(070) 511 34 26

STERK IN VERHUIZEN.

SINDS 1923

In gesprek met Marianne Baaijens

“Vrijwilligerswerk geeft structuur aan je leven”

Marianne Baaijens heeft twee termijnen volgemaakt als pastoraal ouderling in de wijkgemeente Messiaskerk en is nu pastoraal coördinator. Daarnaast is ze op donderdagmiddag als vrijwilliger een van de vriendelijke gastvrouwen van de filmclub in de huiskamer van Wassenaar: de bibliotheek.

Door John Mewissen

Waar heeft jouw wieg gestaan?

“In Den Haag. Ik groeide op in de wijk Deylroord in Wassenaar. Ik heb belijdenis gedaan in de Messiaskerk. Ik kom uit een groot gezin. Mijn familie is nog altijd belangrijk voor mij.”

Waar ben je naar school gegaan en wat heb je gestudeerd?

“In Wassenaar deed ik de ULO. De opleiding tot onderwijzer(es) deed ik op de Kweekschool in Leiden en later op de PABO in Oegstgeest. Ik heb 43 jaar fulltime met veel plezier gewerkt in het basisonderwijs. De laatste dertig jaar woonde en werkte ik in de Haarlemmermeer, in Nieuw-Vennep. Ik heb onder andere de leergang kunstgeschiedenis HOVO gevolgd aan de Vrije Universiteit.”

Je bent van 2010 tot 2018 pastoraal ouderling geweest in de wijkgemeente

Messiaskerk. Hoe kijk je daarop terug?

“Voor mij was dat een goede gelegenheid om me in Wassenaar en in de kerk weer thuis te voelen. Je leert de kerkelijke organisatie goed kennen en je ontmoet veel mensen. Je hoort ergens bij! Tegelijkertijd is het prettig om in teamverband te werken. Ik denk daarbij aan de voorbereiding van het grote feest dat we in 2017 hadden toen de Messiaskerk 50 jaar bestond: de MK 50. Er kwam heel wat bij kijken en je merkte hoeveel goodwill er was. Zoveel mensen hielpen mee, vaak op de achtergrond, om één en ander goed te laten verlopen. Dat was geweldig.”

Is er veel eenzaamheid in Wassenaar?

“Er wordt hier veel georganiseerd. In de Wassenaarse krant is wekelijks een overzicht te vinden van alle activiteiten die er zijn. Ook ons blad *Gemeentenieuws* is heel overzichtelijk. Je moet er wel je huis voor uit, maar voor veel dingen geldt dat zelfs het vervoer geregeld kan worden.”

Wat kan de filmclub voor deze doelgroep betekenen?

“De filmclub is gestart in 2011. We hadden onlangs de vierhonderdste voorstelling. Mensen kunnen elkaar wekelijks ontmoeten voor en na de voorstelling.”

Marianne Baaijens (links) en Josée Monraats, coördinatoren van de filmclub

Het maakt nieuwsgierig en je wordt gestimuleerd om na te denken. Voor wie dat wil wordt er in groepjes nagepraat. Men deelt emoties en levenservaring met elkaar. Er zijn mensen die vooraf ergens gaan lunchen; anderen drinken na afloop nog iets op een terrasje. Als vanzelfsprekend zien mensen naar elkaar om. Het is mooi om te merken dat mensen zorg voor elkaar hebben.”

Hoe sta jij tegenover vrijwilligerswerk?

“Veel organisaties zoals de kerk, de school en de bibliotheek kunnen niet functioneren zonder vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk is belangrijk, ja zelfs noodzakelijk. Het geeft structuur aan je leven. Samen ergens voor staan heeft ook te maken met zingeving. Maar het is niet vrijblijvend. Je maakt afspraken en je moet op elkaar kunnen rekenen.” ■

Filmclub Wassenaar

Iedere donderdagmiddag om 13.30 uur komt de filmclub Wassenaar bijeen in het filmhuis in de bibliotheek in de Langstraat. Vanaf 13.00 uur bent u van harte welkom. Voor 4 euro krijgt u iedere week een bijzondere en boeiende film te zien. Koffie en thee staan voor u klaar.

Voor de maandelijks nieuwsbrief met informatie over de film, kunt u een aanvraagformulier ophalen in de bibliotheek.

(advertentie)

ALLE AANDACHT
VOOR AFSCHEID
NAAR WENS EN
HERINNERING

OMEN
UITVAARTZORG
MET MEERWAARDE

EDWARD KARDOL

Oostdorperweg 151
2242 NJ Wassenaar
☎ 070 514 61 00

info@omen-uitvaartzorg.nl
www.omen-uitvaartzorg.nl

FACILITEITEN VOOR HET VERZORGEN VAN:

- UITVAARTEN
- OVERLEDENEN
- OPBARINGEN
- CONDOLEANCES
- AFSCHEIDSBIIJEENKOMSTEN
- MEMORIALS

INFORMATIEPUNT VOOR HET:

- BESPREKEN VAN UITVAARTEN
- REGISTREREN VAN UITVAARTWENSEN
- DEPOSITO EN UITVAARTVERZEKERINGEN
- GEDENKTEKENS - URNEN - SIERADEN
- UITVAARTKISTEN

Diaconia Diaconale zondag

Op 27 oktober is iedereen van harte uitgenodigd om 10.00 uur in de Messiaskerk voor de viering van de jaarlijkse diaconale zondag in een gemeenschappelijke dienst, met als thema: de noodzaak tot handelen in het geloof.

Door Alex van der Ham

Deze zondag staan we stil bij het tweede hoofdstuk van Jacobus, de tekst rond het thema van de diaconale zondag, die ons wijst op de noodzaak tot handelen in het geloof. Immers, zo stelt hij, hoe kun je geloven als dit geloof zich niet op enigerlei wijze uit? Als ultiem voorbeeld geeft hij het verhaal van Abraham die zijn zoon offert als teken van zijn geloof in God. Hij, Jacobus, ageert tegen hen die beweren christen te zijn, maar vervolgens niet naar het woord van God luisteren, niet naar de kerk gaan, niet bidden, niet naar hun medemens omzien. Het zijn mensen die de geneugten van het christen-zijn willen ontvangen maar daar geen moeite voor willen doen.

Fundamentele vragen

In zekere zin stelt Jacobus ons hier fundamentele vragen over het geloof: wat is geloven nu eigenlijk? Hoeveel geloven is genoeg? Jacobus geeft op deze vragen geen antwoord. Opzettelijk, zo denk ik, omdat geloven voor iedereen anders is. Er is geen afvinklijst met vereisten en God houdt geen turflijst bij van onze daden. Hoe ik het zie: geloven is het aangaan van een relatie met God en zoals met elke relatie is het noodzakelijk deze goed te onderhouden. Zoals Jacobus het verwoordt: zijt daders des Woords, en niet alleen hoorders.

Of anders uitgedrukt: geef inhoud aan de diaconale opdracht. ■

Drie vragen aan ds. Tom Mikkers

"Ik wil de boodschap ontdoen van alle ruis"

Tom Mikkers is sinds 1 september 2019 predikant bij de NPB Wassenaar. Eerder werkte hij als remonstrants predikant in Eindhoven, Amsterdam en Delft. Hij was acht en een half jaar algemeen secretaris van de Remonstrante Broederschap. In 2016 ging hij aan de slag bij de EO in Hilversum.

Door John Mewissen

Bij de EO was Tom Mikkers onder meer werkzaam als eindredacteur bij enkele radio- en tv-programma's die deze omroep maakt om het protestantisme bij de publieke omroep te representeren. Hij was betrokken bij EO-documentaires maar hield zich ook bezig met de marketing en de ledenwerving. Opiniestukken van zijn hand verschijnen regelmatig in *Trouw*. Bij de EO blijft hij de komende tijd te horen in het nieuwsforum op vrijdagavond op Radio 1 en in het Radio 1-programma *Dit is de Zondag* op de vroege zondagmorgen.

Hij is net 50 geworden, maar oogt jong en energiek. Tom is een levendige gesprekspartner, geestig, welbespraakt, heeft duidelijke standpunten die hij treffend verwoordt. Hij kan ook goed luisteren.

Waarom heb je de EO vaarwel gezegd en ben je weer predikant geworden?

"Dat zag ik zelf niet aankomen. Ik ging eigenlijk niet meer voor in kerkdiensten, maar na de uitvaartdienst van mijn schoonzus, die ik op haar verzoek leidde, werd ik me er langzaam maar zeker van bewust dat ik de predikantenkant nog steeds in mij had. Dat woont nog bij mij of anders geformuleerd: als een brandend braambos begon dat vuur sterker te branden. Ik was geattendeerd op de vacature bij de NPB-Wassenaar en toen heb ik gesolliciteerd. Het klikte van beide kanten. Het werk bij de EO was zeer waardevol en ik heb er een prachtige tijd gehad, maar bij de EO en ook daarvoor bij de remonstranten vertelde ik allereerst het verhaal van de organisatie. In mijn

nieuwe baan is er weer ruimte om mijn eigen verhaal uit te diepen en over het voetlicht te brengen."

Waar ga je je op richten?

"Op de inhoud: de boodschap. Ik wil me nu juist niet allereerst bezighouden met ledenwerving, jongeren trekken, maar met preken, cursussen of het filosofisch café. De opgave is: hoe breng ik de boodschap van het evangelie naar deze tijd? En: hoe kan ik die ontdoen van alle ruis, zoals regeltjes, zaken die erin gesloten zijn, maar die niets te maken hebben met de kern van de zaak of wat Jezus bedoel-

de. Het is misschien wat aanmatigend om te beweren dat ik dat weet, maar toch... Dat wil ik proberen. Belangrijk is wel dat je probeert mensen te bereiken die met jouw waarden niets te maken zeggen te hebben, maar die je toch de boodschap wil brengen. Duidelijk taalgebruik om de aandacht even te vangen is essentieel. Dat heb ik geleerd bij de marketingcampagne van de remonstranten."

Wat wil je uitstralen?

"Overtuiging, een positieve instelling, geloven in de waarden waar je voor staat. Warmte die de kerk te bieden heeft." ■

Tom Mikkers: "Als een brandend braambos begon het vuur sterker te branden"

Gespreksgroep behandelt 'Filosofen op de kansel'

Wat gebeurt er als je filosofische teksten van Socrates, Jean-Paul Sartre of Hannah Arendt verbindt met Bijbelverhalen? Deze vraag was onderwerp van een negental preken uitgesproken door de Kloosterkerk-predikanten Klokke en Lanooy. De preken zijn opgeschreven en gebundeld in het boekje *Filosofen op de kansel*. De gespreksgroep 'Op verhaal komen' heeft dit boekje gekozen als leidraad voor negen gespreksavonden.

Door Aat Schornagel

Ontmoetingen tussen filosofen en Bijbelfiguren zorgen voor boeiende gesprekken, zowel in het boekje als in de gespreksgroep. Ineens lees je een Bijbelverhaal met andere ogen. Zo ontdekten we dat Jezus en de filosoof Socrates beiden groot belang hechten aan het stellen van de juiste vragen. Zoals de vraag 'Wie ben je?' Nota bene ons PGW-jaartheme!

Tijd

Filosoof/aartsvader Augustinus relateert de tijd door deze te zien als een geschenk van God: de mens is (zoals) de tijd. Maar ook Prediker relateert de tijd, zij het weer heel anders: "Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven, een tijd om te planten en een tijd om te roeien, een tijd om te..." etc. etc.). Plato zoekt naar het volmaakte, het

absolute inzicht binnenin (de ziel van) de mens zelf. En ook het verhaal van de Toren van Babel in Genesis laat zien dat wat mensen bedenken en maken om een paradijs op aarde te brengen, gedoemd is te mislukken en te eindigen in verstrooiing. En wat te denken van de treffende overeenkomst tussen de beroemde uitspraak van Descartes 'Ik denk dus ik ben' en de naam waarmee God zichzelf voorstelt aan Mozes: JHWH (Ik ben). Toeval of zit het dieper?

In beweging

Filosofen op de kansel brengt onze geest en gedachten in beweging. De ene keer doordat we geraakt worden door een treffend betoog van Lanooy en Klokke en een andere keer door het juist niet met hen eens te zijn en daardoor gemotiveerd te worden tot het ontwikkelen van een eigen visie.

Overigens weten Lanooy en Klokke in ieder hoofdstuk weer een brug te slaan naar de actualiteit. En zo is iedere bijeenkomst weer een ontdekkingsreis waarbij we kennis en inzicht verwerven die ons verder helpt in de grote reis die wij leven noemen. Lanooy en Klokke besluiten ieder hoofdstuk met een gebed dat verbindt en ons helpt onze (resterende) vragen neer te leggen bij de bron van wijsheid en waarheid. ■

(advertenties)

De Horsten
uitvaartverzorging
WASSENAAR & VOORSCHOTEN

Een vertrouwd gezicht in Wassenaar & Voorschoten

Wanneer u in uw directe omgeving te maken krijgt met een overlijden, kunt u - 24 uur per dag - contact met ons opnemen

www.dehorstenuitvaartverzorging.nl
info@dehorstenuitvaartverzorging.nl

Wassenaar: tel. 070 - 514 43 45 (24 uur per dag)
Voorschoten: tel. 071 - 561 08 00 (24 uur per dag)

De Horsten Uitvaartverzorging, Postbus 1011, 2240 BA Wassenaar

Samen aan de koffie

De afgelopen twee zomermaanden heeft een team van diakenen onder leiding van Wini Buitink met veel plezier 'Samen een kopje koffie' georganiseerd op vrijdagmorgen in de Koornruïne van de Dorpskerk. Het was een genoegen om bij elkaar te komen en iedere keer was het weer een verrassing wie je zou ontmoeten.

Evalueren

De diaconie gaat de zomeractiviteiten nog evalueren maar nu al kan gesteld worden dat het volgend jaar terugkomt. Ook de lunch in de Messiaskerk was heel erg geslaagd. ■

Dichters over het temmen van 's Heeren stem

Een drukkende zondagavond, onweer in de lucht. Een machtige onweersbui blijft hangen voor de rivier. Donder rolt en bliksem flitst door de ramen van het kerkje. De boeren zitten ongemakkelijk op de harde banken en denken aan hun hooiberg en hun boerderij. De dominee onderbreekt zijn preek door psalm 29 te laten zingen, de onweerspsalm: *s Heeren stem, op 't hoogst geducht, rolt en klatert door de lucht.*

Door Dick den Ouden

Die jeugdherinnering kwam bij mij naar boven toen ik het prachtige boek van Jan Wim Buisman las, *Onweer. Een kleine cultuurgeschiedenis, 1752-1830*. Buisman werkt als universitair docent geschiedenis van het christendom bij de opleiding godsdienstwetenschappen van de Universiteit Leiden.

Verlichting

Onlangs achterhaalde ik wie de berijmer van die psalm 29 was, Bernardus de Bosch (1709-1786), een welgestelde Amsterdamer. De zomermaanden bracht hij graag door aan de Amstel, op landhoeve Boschlust. De doopsgezinde dichter en kunstbeschermer was lid van het dichtgenootschap *Laus Deo, Salus Populo* (Lof aan God, heil het volk) en dat genootschap droeg bij aan de oude berijming van 1773. In zijn brave, stichtelijke gedichten toont De Bosch zich matig getalenteerd, maar in de onweerspsalm lijkt hij boven zichzelf uit te stijgen: *'t Schepsel beeft en staat verwonderd, als de God der ere dondert.*

Toch werd juist in zijn tijd, de periode van de Verlichting, het stembereik van God wetenschappelijk ingeperkt. In 1752 vond Benjamin Franklin de bliksemafleider uit. Met zijn levensgevaarlijke experimenten, het oplaten van een vlieger in een onweersbui, toonde hij aan dat het

hemelvuur een elektrisch karakter droeg. In onze omgeving, in Warmond en Noordwijk, deed Van Musschenbroek hetzelfde. Wij kunnen ons nauwelijks voorstellen wat dit voor de achttiende-eeuwse betekende, de natuur liet zich temmen door de techniek. Werd het boek der natuur niet gezien als opmaat naar het boek der openbaring, de Bijbel?!

Bliksemafleider

Buisman voert in zijn boek nogal eens een predikant ten tonele. Niet alleen vanwege het feit dat het in de Bijbel soms stevig onweert, was menig dominee in het onderwerp geïnteresseerd. Behoudende dominees achtten het hun plicht waarschuwend de vinger op te steken: de bliksemafleider stond symbool voor de menselijke hoogmoed. De meer verlichte dominees benaderden het weersverschijnsel rationeler, maar ook zij waren niet allen voorstander van de bliksemafleider.

Mentaliteitsverandering

Thomas Prince (1687-1758), dominee in Boston, was zo'n tegenstander. Hij was van mening dat de bliksemafleider zoveel 'bliksemstof' uit de lucht naar de bodem afvoerde, dat er zware aardbevingen zouden ontstaan. Maar een mentaliteitsverandering was niet te keren: de bliksemafleider bewees zijn nut. In 1782, dertig jaar na de uitvinding ervan, werd de toren van de Martinikerk in Doesburg de eerste kerktoeren in ons land met een bliksemafleider. Nog net voor de afleider werd geplaatst sloeg de bliksem in, voor de tiende keer sinds 1737.

Met het temmen van de bliksem maakte de angst plaats voor de schoonheidsbeleving. Het gedicht rechtsonder, *Het onweder* van Hieronymus van Alphen (*Kleine gedigten voor kinderen*, 1778), is daar een goed voorbeeld van. ■

H E T O N W E D E R.

Hoe schoon schiet daar de bliksem neer!

*Hoe schoon schiet daar de bliksem neêr!
Hoe statig rolt de donder!
De wolken pakken saam, of drijven heen en weêr;
Terwijl ik in dit al, gedugte Hemelheer!
Uw Majesteit bewonder.*

*Nu is 't voorbij: een frissche lugt
Omringt mij, waar ik ga, en doet de vogels zingen.
Ik zie een nieuwen glans op boom en veld en vrugt;
Maar, eeuwig God! gij blijft gedugt,
Zelfs in uw zegeningen.*

Roessingh van Iterson BV RVI Services

Dierplaagbestrijding
(CPMV gecertificeerd)

**Wespen bestrijding / Bijen herplaatsing
Schoonmaak / Glazenwasserij**

Tel: 070 - 517 68 96 / 0252-377333 www.roessinghvaniterson.com

Wie is Henk Helmantel ook alweer?

In het kort: Henk Helmantel is een 74-jarige kunstschilder uit Westeremden, in het noorden van de provincie Groningen. Hij schildert vooral stillevens, maar ook kerkinterieurs vind je in zijn collectie. Op 12 oktober wordt een expositie rond het werk van Henk Helmantel geopend in de Messiaskerk, aanvang 15.00 uur.

Door Martha Zijlstra

Henk vertelt: "Ik ben in 1945 – vlak na de Duitse bezetting – hier in Westeremden geboren. Mijn ouders hadden een kwekerij en dat was hard aanpoten. Ik ben de middelste van vijf kinderen; wij werkten allemaal mee op het bedrijf. Hard werken en weinig verdienen was in die tijd niet ongewoon. Voor mijn ouders vormde het geloof in Christus de drijvende kracht in hun leven en dat hebben ze ook aan ons kunnen overdragen. Al vroeg ben ik hen op die weg gevolgd en tot op de dag van vandaag is het ook mijn levensovertuiging."

Rembrandt en Vermeer

Henk heeft altijd al willen schilderen. Als kind was hij enorm gefascineerd door Rembrandt. Misschien kun je de sporen daarvan ontdekken in zijn werk, alhoewel het technisch gezien anders ontstaat. De mate waarin Henk met licht bezig is, is wel degelijk geïnspireerd door de oplossingen die Rembrandt daarvoor aangedragen heeft. Toch staat Helmantel qua mentaliteit dichterbij Vermeer. Rembrandt hield van het drama, terwijl Henk het toch meer zoekt in oplossingen van een klare compositie. Hij heeft als 11-jarige *Het Melkmeisje* van Vermeer getekend. En ook maakte hij in zijn jonge jaren een zelfportret. Later volgden er meer.

Met de keuze om schilder te worden, waren Henks ouders aanvankelijk niet zo gelukkig. In het algemeen werd toen

gedacht dat daar geen droog brood mee te verdienen viel. Hij is in het begin van de zestiger jaren op de Academie Minerva gekomen. Toen hij in 1967 uit militaire dienst kwam en zelfstandig schilder werd, maakte hij impressionistisch werk: landschappen, bloemstukken en portretten. Daarnaast schilderde hij fijn uitgewerkte schilderstukken. Henk Helmantel kreeg van collega's, vrienden en ook zijn oud-leraren positieve reacties op dat preciezere werk. Ondertussen is Henk Helmantel een van de beroemdste realistische Nederlandse kunstschilders.

Kunstrovers

Het huis waar de schilder Helmantel woont en werkt, heeft een bijzondere geschiedenis. Het staat naast de Andreaskerk van Westeremden. Het voorhuis werd in de middeleeuwen gebouwd. Het tussenhuis en de schuur zijn van latere datum. In 1912 werd de weem (pastorie) onbewoonbaar verklaard en vervangen door een nieuwe pastorie. In 1968 werd deze villa gekocht door Henk Helmantel. Bij het graven in zijn tuin stuitte Henk op de fundamenten van de oude pastorie. Aan de hand van oude foto's en tekeningen herbouwde hij het voor- en tussenhuis van de oorspronkelijke weem. In 1981 werd op de plek waar vroeger de schuur stond, een museum gerealiseerd, waar je Henks jaarlijks groeiende, vaste collectie kunt bewonderen. Deze schilderijen zijn niet te koop.

Kunstliefhebbers

In binnen- en buitenland worden door museumdirecteuren exposities georganiseerd. Kunstliefhebbers komen er in drommen op af. Niet alleen kunstliefhebbers maar ook kunstrovers. 'De Weem' werd enkele jaren geleden praktisch leeggeroofd. Gelukkig hangen ze allemaal onbeschadigd weer op hun eigen plek. Het is voor de hele familie Helmantel een spannende tijd geweest. ■

Bijdrage van de lezer Inspiratie

Door Bart Liong le

Inspiratie.... Waar krijg je dat van? Deze vraag werd mij voorgelegd.

Bij inspiratie denk ik meteen aan een omgeving van rust, stilte en een blik in de verte. Ook denk ik aan lichamelijke activiteit. Want als je bijvoorbeeld hardloopt, dan ben je puur lichamelijk bezig en krijgt je geest rust. Tenminste: je brein wordt niet gevoed met zaken waar het mee aan de slag moet. Toch zijn je hersenen dan nog van alles aan het doen, al ben je je dat niet bewust.

Zo sport ik vaak na mijn werk of loop een stukje hard. Bijvoorbeeld vanaf de Wittenburgerweg langs de hockeyvelden de duinen in en dan door naar zee om bij het strand weer om te keren. En op reis in het buitenland trek ik graag de bergen in. Zo hoog met een weids uitzicht, is het net alsof je niet alleen de aarde maar ook je eigen leven kunt overzien. Het verbaast me niet dat monniken, zoals in Tibet, het hoog in de bergen hebben gezocht. Dichterbij God, maar ook met de blik over onze planeet gericht.

Zicht op jezelf

Daar lijkt je opeens zicht op jezelf te hebben. Van dingen waarvan je even niet wist hoe 't moest, lijkt je weer een weg te zien hoe verder te gaan. Zaken die opgepakt moeten worden, herinner ik me. En ik denk aan mensen met wie ik weer eens contact moet opnemen. Met een opgeruimd hoofd sta je dan even later in de keuken na het sporten het eten te bereiden. ■

Wilt u ook een bijdrage leveren? Stuur een mail naar de redactie (zie colofon).

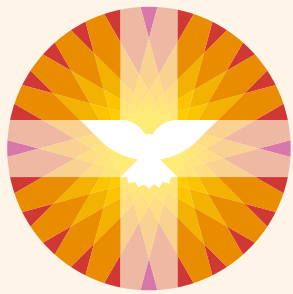

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN:
(070) 350 70 00 - INFO@ENGELNENSPOR.NL
WWW.ENGELNENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS
BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Redactioneel Wie ben je dan?

Het jaarthema voor onze kerkelijke gemeente wordt in een artikel op de voorpagina toegelicht door Jilles de Klerk en Aat Schornagel. Vooroordelen en vertekende beelden verdwijnen bij vragen waarop je het antwoord niet direct weet. Dit jaarthema nodigt uit tot nadenken over relatie en identiteit, tot actie en vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij de koffie van de filmclub of de ontmoetingsmorgen van de diaconie. U leest daarover op pagina 4. Passend bij het jaarthema ruilen we dit keer de column in voor een kennismakingsgesprek met de nieuwe predikant van de NPB, Tom Mikkers.

De gespreksavonden rond de teksten in het boekje *Filosofen op de kansel* brengen onze gedachten in beweging. Op pagina 5 leest u een toelichting op de keuze van de commissie Leerhuis. En soms vinden we antwoorden en inspiratie bij het kijken naar stillevenen van zee, lucht en (donder)wolken, 'langs de vloedlijn van het leven'.

De redactie wenst u een goede start van het nieuwe kerkseizoen.

Marianne Mewissen

Boerderijdienst

De jaarlijkse boerderijdienst op het erf van de familie Boogaards had dit keer als thema: 'Boeren, burgers en buitenlui'. Vooraf was er koffie met een bolus, gebakken door Niek Kapteijn, en na afloop werden er broodjes bal geserveerd. De kerkdienst van Jilles de Klerk was mooi en drukbezocht. Voor de kinderen was er een eigen dienst in boerderij De Braamhorst. Tel hier de goede weersomstandigheden bij op en je hebt het recept voor een geslaagd evenement.

*Het volgende nummer...
...verschijnt in de laatste week van november*

Kerkdiensten

Dorpskerk, Plein 3, tel. 070 - 511 35 20

Kievietkerk, Oranjelaan 2, tel. 070 - 517 97 24

Messiaskerk, Zijllaan 57, tel. 070 - 511 55 82

Alle kerkdiensten beginnen om 10.00 uur, tenzij anders aangegeven.

Kijk voor actuele informatie over de kerkdiensten op de website: www.pkn-wassenaar.nl

	Dorpskerk	Kievietkerk	Messiaskerk
Zondag 29 september Startzondag	ds. J.M. de Klerk	Zie Dorpskerk	Zie Dorpskerk
Zondag 6 oktober	dr. A.C. Kooijman (Oegstgeest) Cantatedienst	ds. J.M. de Klerk Doopdienst	ds. P. van Winden
Zondag 13 oktober	ds. J.M. de Klerk	ds. P. van Winden	ds. R. Visser (Rhenen)
Zondag 20 oktober	ds. H. van Laren (Den Haag)	mw. ds. S.M.A. Wevers-van der Feltz (Gorssel)	ds. R. Visser (Rhenen)
Zondag 27 oktober Diaconale zondag	Zie Messiaskerk	Zie Messiaskerk	ds. J.M. de Klerk
Zondag 3 november Gedachtenisdienst	ds. H.A.M. Prins (Wassenaar)	ds. J.M. de Klerk	ds. P. van Winden
Zondag 10 november	ds. J.M. de Klerk	ds. J.J. van Es (Zandweer)	ds. N.K. Mos (Voorschoten)
Zondag 17 november	dr. G.P.Th. Bosma (Breda)	dr. A.C. Kooijman (Oegstgeest)	ds. F. van Melle (Oudorp)
Zondag 24 november Gezamenlijke dienst	Zie Kievietkerk	ds. P. van Winden	Zie Kievietkerk

Bazaar Messiaskerk: gezelligheid en goed doel

Onze grote groep enthousiaste vrijwilligers zet zaterdag 5 oktober weer het beste beentje voor. De bazaar in de Messiaskerk biedt een grote variëteit aan mooie tweedehands spullen, die zorgvuldig door hen zijn geselecteerd. Terug van weggeweest is de handwerkraam met originele zelfgemaakte items. En geniet

ook van een heerlijk kopje soep, een glas wijn of een oliebol. De laatste twee kunt u ook kopen om thuis van te genieten. De hele opbrengst gaat naar meerdere goede doelen. We zien u graag op 5 oktober of op één van de inzamelavonden op 1, 2 en 3 oktober van 19.00 tot 20.30 uur. En vergeet

niet om de veiling te bezoeken op vrijdagavond 4 oktober om 19.30 uur, ook in de Messiaskerk. De items voor de veiling zijn vooraf te bekijken, van 18.30 tot 19.30 uur.